

CHAMA CHA MAPINDUZI

KANUNI ZA UONGOZI NA MAADILI

TOLEO LA 2002

Zimetolewa na:

Halmashauri Kuu Ya Taifa Ya CCM

Machi, 2002

DAR ES SALAAM

1.0 UTANGULIZI

- 1.1 Tangu mwanzo Vyama vya TANU na ASP, kwa kuzingatia umuhimu wa umoja na Mshikamano wakati wa mapambano, vilikuwa na Taratibu za kudumisha Maadili ya Wanachama wao: kuwarekebisha wanaorekebisha, au kuwaondoa wale wanaoonekana kuwa ni mzigo. Hazikuweko Kanuni zilizoandikwa; lakini wanachama walionywa, na wengine walitoswa; ukalindwa Mshikamano ulioleta Uhuru, na kuudumisha.
- 1.2 Hali iliendelea hivyo mpaka baada ya kuunganisha TANU na ASP na kuundwa CCM; Mwongozo (1981) ulipoona umuhimu wa Chama kujiunda upya ili kuongoza Mapinduzi, Halmashauri Kuu ya Taifa ikaunda Tume yake ya Udhubiti na Nidhamu kuisaidia kutekeleza wajibu wake wa Katiba wa kusimamia Maadili ya Wanachama na Viongozi, hasa kwa lengo la kuwaepusha kuvunja Miiko ya Uongozi ya Azimio la Arusha.
- 1.3 Baada ya Miiko ya Azimio la Arusha kupewa tafsiri pana zaidi, kutokana na kuingia Mfumo wa Vyama Vingi, ikaonekana kuwa Tume ya Udhubiti na Nidhamu katika sura ile isingeoana na mazingira hayo mapya, ambapo CCM yenyewe ikisimamia Mageuzi. Lakini, kwa kuwa Maadili na Mshikamano ni muhimu zaidi sasa kuliko ilivyokuwa huko nyuma, kikabakizwa Kitengo kidogo kusimamia Maadili.
- 1.4 Shabaha ya Kanuni hizi ni kuweka Taratibu zitakazotumiwa na Kamati za Usalama na Maadili katika kufanya kazi yake.
- 1.5 **Sera za Chama** ndiyo dira ya kuuelekeza Umma katika njia itakayowapa tija wananchi wote, na kukijengea Chama sifa zitakazokifanya kikubalike kwa wananchi. Lakini wenye sera zao ni Wanachama; ndio wanaotarajiwa kuzilinda na kuzitetea, na kuhimiza utekelezaji wake.
- 1.6 Kwa hali ilivyo sasa unahitajiwa umoja wa nguvu zaidi kutetea sera za Chama, ambazo **lazima zinapingwa** na Vyama vingine. Huko nyuma tumeona hata wanachama wakipinga hadharani Sera za CCM. Kamati ya Usalama na Maadili sasa italazimika kushughulikia usaliti wa aina hii.
- 1.7 **Kadi za CCM ni Mali ya CCM**
 - 1.7.1 Mtu ye yote ambaye uanachama wake utakwisha kwa mujibu wa ibara ya 13 (1) ya Katiba (1997) atalazimika kurudisha Kadi yake ya CCM pale alipoipata.

1.7.2 Mwangalizi wa Mirathi ya marehemu aliyekuwa mwanachama wa CCM atalazimika kuirudisha Kadi ya marehemu pale marehemu alipoipata.

1.7.3 Katibu wa Tawi atakayepokea Kadi ya mtu ambaye uanachama wake umekwisha kwa mujibu wa ibara ya 13(1) ya Katiba (1997), au Kadi ya marehemu aliyekuwa mwanachama, atatakiwa kuthibitisha **kwa maandishi** kuipokea kadi hiyo na kumfuta mwenye kadi kwenye Orodha ya Wanachama.

1.8 **Jukumu la Kiongozi wa CCM**

Jukumu la Kiongozi wa CCM katika kukijenga na kukilinda Chama ni kubwa. Athari katika Chama za Kiongozi kutenda maovu, au kutotimiza wajibu, ni kubwa kiasi kwamba Maadili yake yakitetereka Chama kitavurugika; na nchi itakwenda mrema.

2.0 **Muundo wa Kamati ya Usalama na Maadili**

2.1 Ni dhahiri kwamba kazi za Kamati za Usalama na Maadili zitakuwa muhimu sana katika kipindi hiki, na kwamba gharama za kazi hiyo zitaongezeka. Lakini haitawezekana kuzisimamia kwa ufanisi kazi zote hizi kutoka Makao Makuu; lazima usimamizi wa Maadili uende mpaka Tawini.

2.2 Kwa hiyo itabidi ziweko Kamati katika kila Ngazi, na kwa jinsi kazi zenyewe zilivyo, Kamati hizo lazima ziwe ndogo ili kutunza siri. Kwa hivyo Muundo wa Kamati hizo utakuwa ufuatao: -

2.2 **Ngazi ya Taifa**

- (a) Mwenyekiti wa CCM – Mwenyekiti
- (b) Makamu Mwenyekiti wa CCM; Bara na Zanzibar – Wajumbe
- (c) Katibu Mkuu wa CCM – Katibu
- (d) Makamu wa Rais – Mjumbe
- (e) Naibu Katibu Mkuu wa CCM; Bara na Zanzibar – Wajumbe
- (f) Wajumbe wanne wa kamati Kuu, wawili kutoka Bara na wawili kutoka Zanzibar; jinsia ikizingatiwa.

2.2.2 **Zanzibar**

- (a) Makamu M/Kiti wa CCM – Mwenyekiti
- (b) Naibu Katibu Mkuu wa CCM – Katibu
- (c) Waziri Kiongozi anayetokana na CCM – Mjumbe

- (d) Wajumbe watatu wa Kamati Maalum ya Halmashauri Kuu ya Taifa, jinsia ikizingatiwa.

2.2.3 ***Mikoani***

- (a) Mwenyekiti wa Mkoa – Mwenyekiti
- (b) Katibu wa CCM – Katibu
- (c) Wajumbe watatu wa Kamati ya Siasa, jinsia ikizingatiwa.

2.2.4 ***Wilayani***

- (a) Mwenyekiti wa Wilaya – Mwenyekiti
- (b) Katibu wa CCM – Katibu
- (c) Wajumbe watatu wa Kamati ya Siasa, jinsia ikizingatiwa.

2.2.5 ***Kata/Jimbo***

- (a) Mwenyekiti wa Kata/Jimbo – Mwenyekiti
- (b) Katibu wa CCM – Katibu
- (c) Wajumbe watatu wa Kamati ya Siasa, jinsia ikizingatiwa.

2.2.6 ***Tawi***

- (a) Mwenyekiti wa Tawi – Mwenyekiti
- (b) Katibu wa CCM – Katibu
- (c) Wajumbe watatu wa Kamati ya Siasa, jinsia ikizingatiwa

3.0 **MAJUKUMU YA KAMATI – USALAMA NA MAADILI**

- 3.1 Kikao chenye jukumu la Kikatiba la kusimamia mwenendo mzima wa Nidhamu ya Chama ni **Halmashauri Kuu ya Taifa**. Lakini Madaraka ya utekelezaji yamo mikononi mwa Kamati Kuu ya Halmashauri Kuu ya Taifa.

- 3.2 Kwa hiyo wajibu wa Kamati ya Usalama na Maadili ni kuiwezesha Kamati Kuu kutekeleza kwa ufanisi zaidi kazi zake za siku kwa siku za kusimamia Nidhamu ya Wanachama na Viongozi wa CCM ndani ya Mfumo wa Vyama Vingi. Kamati Kuu ndiyo itakayoamua jambo gani lifikishwe Halmashauri Kuu ya Taifa, na lifikishwe namna gani.

- 3.3 Kazi za Kamati hiyo katika kila Ngazi zitakuwa zifuatazo: -

- 3.3.1 Kutoa ushauri kwa Kamati inayohusika na Ngazi yake kuhusu: -

- (a) Masuala ya Usalama na Maadili katika Chama Cha Mapinduzi. Katika hili hakuna mipaka, kwa sababu masuala haya ya Usalama na Maadili huzuka mahali po pote, hata Tawini.
 - (b) Kuweka Mikakati na Mbinu ya kuwalinda Viongozi wa CCM, Vikao vya Chama, Mikutano ya Hadhara n.k.
- 3.3.2 Kufuatilia na kusimamia utekelezaji wa Maagizo na Maamuzi ya Usalama na Maadili ya Kamati ya Chama inayohusika.
- 3.3.3 Kubuni mbinu za kuwashirikisha wana-CCM na Viongozi katika Ngazi inayohusika katika mikakati ya Ulinzi na Usalama.
- 3.3.4 Kuchambua na kuainisha **mbinu, hila na uwezo** wa Wapinzani na Maadui wa CCM katika Ngazi inayohusika, na kuweka Mikakati ya kukabiliana nao.
- 3.3.5 Kusimamia ipasavyo Maadili ya Wanachama, Viongozi na Vikao vyao, kulingana na Wajibu, Imani na Masharti ya Wanachama wa CCM ndani ya Vyama Vingvi.
- 3.3.6 Kila ngazi itawasilisha Taarifa yake, kila mwezi kwa ngazi ya juu yake, isipokuwa kama linatokea jambo kubwa ambalo haliwezi kusubiri utaratibu huo.
- 3.3.7 Kwa sababu hiyo Kamati ya Usalama na Maadili zitachambua kwa makini ubora wa Wanachama wanaoomba Uongozi, ama Viongozi wanaoteuliwa katika ngazi mbalimbali za Chama, kabla Vikao vinavyohusika havijatoa idhini ya kuwaruhusu Wagombea uongozi huo wateuliwe.
- 3.4 **Kamati za Udhiditi**
- 3.4.1 Kutakuwa na Kamati Ndogo ya Udhiditi ya Kamati ya Usalama na Maadili kwa Ngazi za Wilaya hadi Taifa itakayokuwa na Wajibu wa **kusikiliza, kuhoji na kupendekeza** adhabu kwa Watuhumiwa wenye mashitaka yatakayopelekwa kwa uamuzi kwenye Vikao vya Ngazi hizo.
- 3.4.2 **Kamati Ndogo ya Udhiditi Ngazi ya Taifa itakuwa na wajumbe 6**
- (a) Makamu Mwenyekiti (Bara), - Mwenyekiti
 - (b) Mkurugenzi wa Maadili Ngazi ya Taifa – Katibu
 - (c) Wazee/Waasisi wasiopungua wawili (2) watakaokuwa wameteuliwa kutoka Orodha ya Mikoa kwa madhumuni hayo, jinsia ikizingatiwa; Wajumbe hawa watakuwa wanafanya kazi kwa zamu.

3.4.3 Kamati Ndogo ya Udhibiti Ngazi ya Mkoa:

- (a) Mwenyekiti wa Mkoa, - Mwenyekiti
- (b) Afisa Maadili Mkoa, - Katibu
- (c) Wazee/Waasisi 2, jinsia ikizingatiwa

3.4.4 Ngazi ya Wilaya

- (a) Mwenyekiti wa Wilaya, - Mwenyekiti
- (b) Afisa Maadili Wilaya, - Katibu
- (c) Wazee/Waasisi 2, jinsia ikizingatiwa

3.4.5 Ngazi ya Kata/Jimbo na Tawi

Kamati za Usalama na Maadili za Ngazi hizo zitafanya pia kazi hiyo ya udhibiti.

3.4.6 Kamati ya Usalama na Maadili, kupitia Kamati yake Ndogo itakuwa na uwezo wa: -

- (1) Kumhoji Mwanachama au Kiongozi ye yote wa CCM, ama kujibu Tuhuma, ama kutoa Taarifa, zitakazosaidia kufafanua suala lenye utata.
- (2) Kupata Nyaraka au kumbukumbu zo zote zinazohitajika katika kutekeleza kazi hizo, mradi hatimaye Nyaraka hizo zinarudishwa salama pale zilipopatikana.

3.5 Majukumu Maalum ya Kamati ya Ngazi ya Taifa

3.5.1 Kuhakikisha kwamba shughuli za Chama zinaendeshwa **kwa nidhamu ya hali ya juu, kwa** kuzingatia wakati wote kuwa tuko katika Mfumo wa Vyama Vingi vya Siasa.

3.5.2 Kuendeleza moyo wa kuwajibika miongoni mwa Viongozi wa CCM.

3.5.3 Kufanya majumlisho ya Hali ya Siasa kwa nchi nzima, na kupendekeza kwa Kamati Kuu hatua za kuchukua.

3.5.4 Kamati ya Usalama na Maadili itasikiliza malalamiko ya Rufaa za wanachama waliokwisha teuliwa kushindania Kiti cho chote cha uongozi wa Chama, endapo wanachama hao wanamini kuwa Uchaguzi huo umeendeshwa kinyume cha Kanuni, na kupendekeza kwa Kikao cha Kamati Kuu au cha Kamati ya Siasa ya Ngazi inayohusika kwa kutolewa uamuzi unaopasa.

3.5.5 Kazi za Kamati za Maadili zitafulutiwa na kuratibiwa na Kitengo cha Maadili ya Viongozi na Wanachama kilichopo chini ya Ofisi ya Katibu Mkuu.

4.0 **WAJIBU WA KUSIMAMIA TABIA**

4.1 ***Halmashauri Kuu ya Tawi***

Ibara ya 37(5)

- (5) Kuangalia mwenendo na vitendo vya Wanachama na Viongozi wa CCM katika Tawi, na inapolazimu kutoa Taarifa kwa vikao vya CCM vinavyohusika.

4.2 ***Halmashauri Kuu ya Kata***

Ibara ya 47

- (7) Kuangalia mwenendo na vitendo vya Wanachama pamoja na Viongozi wa CCM, na inapolazimu kutoa Taarifa kwa Vikao husika.
- (12) Kumsimamisha uanachama Mwanachama ye yote ambaye mwenendo na tabia yake vinamwondolea sifa za uongozi.

4.3 ***Kamati ya Siasa ya Halmashauri Kuu ya Kata***

Ibara ya 49

- (5) Kumsimamisha uongozi kiongozi ye yote wa ngazi ya Tawi au Shina, endapo itaridhika kwamba tabia na mwenendo wake vinamwondolea sifa ya uongozi.

4.4 ***Halmashauri Kuu ya Wilaya***

Ibara ya 57

- (1) Kuangalia mwenendo na vitendo vya Wanachama pamoja na Viongozi wa CCM katika Wilaya na, inapolazimu, kutoa Taarifa kwa vikao vinavyohusika.

4.5 ***Kamati ya Siasa ya Wilaya***

Ibara ya 59

- (6) Kumsimamisha Uongozi kiongozi ye yote wa Ngazi ya Kata endapo itadhihirika kwamba tabia na mwenendo wake vinamwondolea sifa za uongozi.

4.6 ***Halmashauri Kuu ya CCM Mkoa***

Ibara ya 67

- (8) Kuangalia mwenendo na vitendo vya wanachama wa CCM katika Mkoa na inapolazimu kutoa Taarifa kwa Vikao vinavyohusika.
- (14) Kumwachisha au kumfukuza uanachama mwanachama ye yote endapo itaridhika kwamba tabia na mwenendo wake vinamwondolea sifa za uanachama. Mwanachama anayeachishwa au kufukuzwa uanachama anaweza kukata rufaa kwa Kamati Kuu ya Halmashauri Kuu ya Taifa.
- (15) Kumwachisha au kumfukuza uongozi kiongozi ye yote ambaye uteuzi wake wa mwisho unafanywa na Halmashauri Kuuya CCM ya Mkoa.

4.7 ***Kamati ya Siasa ya Halmashauri Kuu ya Mkoa***

Ibara ya (69)

- (6) Kumsimamisha uongozi kiongozi ye yote wa Ngazi ya Wilaya endapo itaridhika kwamba tabia na mwenendo wake vinamwondolea sifa za uongozi; isipokuwa kwamba haitakuwa na uwezo wa kumsimamisha uongozi kiongozi ambaye uteuzi wake wa mwisho **haukufanywa** na Halmashauri Kuu ya CCM ya Mkoa.

4.8 ***Halmashauri Kuu ya Taifa***

Ibara ya (77)

- (21) Kumsimamisha Mwenyekiti wa CCM au Makamu wa Mwenyekiti wa CCM iwapo mwenendo au utendaji wake wa kazi vinamwondolea sifa za uongozi. Hata hivyo Halmashauri Kuu ya CCM ya Taifa itafikisha mapendekezo yake mbele ya Mkutano Mkuu wa CCM wa Taifa kwa **uamuzi wa mwisho**.

5.0 MAADILI YA WANACHAMA

- 5.1 Kujitahidi kwa kadri ya uwezo wake kuhakikisha kuwa Wanachama wanatimiza masharti ya uanachama wao, wajibu wao, na wanatekeleza ahadi zao; na kujitahidi kuhakikisha kuwa haki za kila mwanachama hazivizwi.
- 5.2 Kujitahidi kwa kadri ya uwezo wake kuhakikisha kuwa wanachama wanaovunja Maadili ya Chama kama yalivyoainishwa katika Katiba, wanachukuliwa hatua za kuwarekebisha na, kama itashindikana **kuwarekebisha**, kuwaondoa katika Chama au katika Uongozi.

6.0 MAMBO YASIYORUHUSIWA

- 6.1 Katika kupambana na vitendo vya rushwa wakati wa Chaguzi mbalimbali za Chama, Kiongozi ye yote atakayethibitika kuwa ameshinda uchaguzi kutokana na kitendo cho chote cha rushwa **atanyang'anywa** ushindi alioupata, na pia **atazuiwa** asigombea tena uchaguzi mwingine wote kwa muda utakaoamuliwa na Halmashauri Kuu ya Taifa.
- 6.2 Kwa hiyo mwanachama haruhusiwi kufanya mambo yafuatayo:-
- 6.2.1 Mwanachama haruhusiwi kuomba au kukusanya misaada au michango kwa ajili ya Chama au Jumuiya yake **bila kwanza** kupata idhini ya Kikao halali cha Kamati ya Siasa ya Halmashauri Kuu ya Ngazi inayohusika.
- 6.2.2 Michango, misaada, au zawadi za vifaa au nyenzo itapokelewa tu kwa ridhaa ya Kamati ya Siasa ya Halmashauri Kuu ya Ngazi inayohusika, kwa masharti kwamba **Kamati Kuu** ya Halmashauri Kuu ya Taifa **inapata Taarifa**.
- 6.2.3 Mwanachama haruhusiwi kutoa michango, misaada, zawadi, n.k., katika eneo ambako mwanachama huyo anakusudia kugombea nafasi yo yote ya uongozi, na endapo katika mazingira maalum ruhusa imetolewa mchango huo kupokelewa kama ilivyofafanuliwa katika Vifungu 6.2.1 na 6.2.2 basi mchango huo **hautatangazwa**.

6.2.4 Kwa kufuata taratibu zilizoonyeshwa katika vifungu 6.2.1 na 6.2.2 Viongozi wa kuchaguliwa wa Ngazi zote, wanaruhusiwa kutafuta michango/misaada kwa ajili ya shughuli za Chama au za Maendeleo ya Umma katika maeneo yao katika kipindi cho chote **kisichokuwa cha uchaguzi**; lakini miradi iliyokwisha anzishwa na viongozi waliopo bado madarakani itaruhusiwa kuendelea kuchangiwa hata katika kipindi cha uchaguzi.

6.2.5 Mwanachama anayewania nafasi ya uongozi katika Chama au Jumuiya hataruhusiwa yeye mwenyewe au wakala wake, nje ya utaratibu uliowekwa, kutembelea Tawi, Kata, Wilaya, Mkoa au Nchi nzima, kulingana na eneo analowania uongozi, akiwashawishi wanachama wenzake kwa ahadi, misaada, michango, tafrija, n.k. ili wampigie kura wakati utakapofika.

6.3 **Haki na Wajibu wa Mwanachama**

6.3.1 Mwanachama atakuwa na haki ya kugombea nafasi ye yote ya Uongozi; lakini endapo kugombea nafasi nyingine kutasababisha kuzorota kwa uhai wa Chama, hatateuliwa.

6.3.2 Mwanachama au Kiongozi wa CCM **atakayekataa** Maamuzi ya Kikao halali cha Chama atakuwa ametenda kosa la utovu wa nidhamu; na atadhibitiwa kwa mujibu wa Kanuni.

6.3.3 Mwanachama **atakayekataa** kumuunga mkono Mgombea wa CCM aliyeteuliwa na Kikao halali cha Chama na akithubutu kufanya Kampeni za siri au za wazi kumhujumu, atakuwa ametenda kosa la **usaliti**; na atastahili adhabu ya **kufukuzwa uanachama**.

6.4 ***Taratibu za kuomba Uongozi***

6.4.1 Mwanachama anayegombea nafasi yo yote ya Uongozi wa Chama atapaswa kuchukua Fomu na kuirejesha pale anapofahamika tabia, mwenendo, na mahusiano yake na watu, na jinsi anavyotekeleza Masharti ya Uanachama, Ahadi za Uanachama na Wajibu wa Uanachama wake.

6.4.2 Wanachama wanaogombea uongozi ambao uteuzi wao hufanywa na Vikao vya Kitaifa, **watachunguzwa kwanza** uadilifu wao na chombo cha Chama cha Maadili kwa ushirikiano na vyanzo vingine.

6.5 ***Kuwanunulia watu Kadi***

Mwanachama ye yote wa CCM, anayegombea nafasi ya Uongozi au Jumuiya, haruhusiwi kuwanunulia Kadi za CCM au za Jumuiya watu wengine kwa lengo la kuwawezesha kumpigia kura; wala Mgombea haruhusiwi kuwalipia ada wanachama wasio hai, ili awape haki ya kumpigia kura.

6.6 ***Takrima***

- 6.6.1 Mwanachama ye yote anayegombea nafasi ya uongozi ndani ya Chama haruhusiwi kutoa takrima, (kuwasafirisha, kuwapa malazi, chakula, vinywaji) Wajumbe wa Mkutano wa Uchaguzi wa Ngazi hiyo kinyume cha utaratibu uliowekwa na Kamati ya Siasa ya Ngazi hiyo.

6.7 ***Kampeni***

- 6.7.1 Wanachama wenye nia ya kugombea nafasi za uongozi katika muhula unaofuata (Ubunge, Uwakilishi, Udiwani na nafasi nyingine katika Chama) hawaruhusiwi kufanya **kampeni kabla ya muda** uliowekwa rasmi. Muda wa Kampeni uanaanza baada ya Majina kuteuliwa na kikao kinachohusika.

6.8 ***Miiko Mingine***

- 6.8.1 Msimamizi wa Uchaguzi na/au Wagombea nafasi za Uongozi watakaothibitika kushiriki katika vitendo vya rushwa watadhibitiwa na kupewa adhabu **inayowastahili**; na, kama ni Wagombea, bila kujali kama **wameshinda** au **wameshindwa**.
- 6.8.2 Kiongozi ye yote wa CCM ataandika katika Fomu iliyoandaliwa kwa madhumuni hayo **mali zote alizonazo**, na jinsi alivyozipata, mara baada ya kuchaguliwa au kuteuliwa kushika Uongozi; na atafanya hivyo kila mwaka mpaka Uongozi wake utakapokoma. Aidha, litakuwa kosa kubwa kwa kiongozi **kukwepa kujaza** Fomu hiyo, au kujaza kwa namna isiyobainisha **mali zake zote**; na kwa kosa hilo mtu anaweza **kuvuliwa uongozi** au hata **kunyang'anywa uanachama**.
- 6.8.3 Ni mwiko kwa Kiongozi wa CCM kuwa na uhusiano wa karibu na **mtu** au **kampuni** yenye vitendo vilivyo kinyume na Maadili ya Chama au ya Taifa; k.m. **wala rushwa**, **wakwepa kodi**, wenye biashara za madawa ya kulevya n.k. Kwa kuvunja mwiko huo kiongozi atalazimika **kujiuzulu** uongozi wake.
- 6.8.4 Ni mwiko kwa Kiongozi (ibara 18 (1) ya Katiba) kutoa ama kupokea kutoka kwa mtu ye yote, jamaa zake, au wakala wa mtu huyo, ahadi, zawadi, fedha, (takrima), n.k. ili mtu huyo ampendelee yeye katika kumfanikishia maslahi yake binafsi hasa uongozi.

- 6.8.5 Ni mwiko kwa Kiongozi wa CCM kutumia dini yake au kabila au rangi au jinsia au eneo analotoka, kama sifa ya kushawishi wapiga kura wamchague ama yeye mwenyewe ama Mgombea anayemuunga mkono; kadhalika ni mwiko kwa Kiongozi kujenga au kudumisha makundi yenye sura hiyo yanayovuruga Umoja na Mshikamano ndani ya Chama.

7.0 TARATIBU ZA KUSHUGHULIKIA MAADILI

- 7.1 Katika kusimamia Maadili ya Viongozi wa CCM wakati wa wote wa utekelezaji wa Kanuni hizi, Kamati katika ngazi inayohusika itazingatia Katiba ya CCM itakayokuwepo wakati huo pamoja na Maelekezo mengine ya msingi yatakayokuwa yametolewa na Halmashauri Kuu ya Taifa.

- 7.2 Mwanachama wa CCM anapoomba Uongozi katika Ngazi yote, **itikadi** na **mwenendo** wake **vitachunguzwa kwanza** na Kamati ya Usalama na Maadili inayohusika, ndipo Maombi hayo yaliyoambatanishwa na Mapendekezo ya Kamati ya Usalama na Maadili yatakapofikishwa mbele ya Kikao chenye Madaraka ya kutoa Maamuzi.

- 7.3 Ikiwa mwanachama hakupendekezwa kwa sababu za **Kikatiba** au **Sheria** ya nchi, Mwanachama huyo **hatakuwa na haki** ya kukata rufaa kwa mtu ye yote au Kikao chochote. Lakini ikiwa mwanachama anakataliwa kugombea, kwa sababu ya **madhambi yake** katika Chama, basi ni wajibu wa Kamati ya Usalama na Maadili **kumjulisha** mwanachama huyo makosa yaliyomnyima haki ya kugombea, naye mwanachama huyo anaweza kukata rufaa kwa mujibu wa haki zake kikatiba.

7.4 Tuhuma

- 7.4.1 Mtu ye yote anayetuhumiwa mbele ya Kamati ya Usalama na Maadili ya Ngazi yote, kwa kosa lo lote linalohusiana na Maadili au Nidhamu ya Chama atasomewa na kuzijibu Tuhuma hizo mbele ya Wajumbe wa Kamati hiyo kwanza yeye mwenyewe, ama kwa kauli yake ama kwa maandishi; lakini hataambiwa nani aliyezileta Tuhuma hizo, isipokuwa kama imekwisha julikana mapema kutokana na mijadala ya Vikao, Vyombo vya Sheria, au Vyombo vya Habari.

- 7.4.2 Uchambuzi wa Tuhuma hizo utafanywa kwa kutumia njia mbali mbali, pamoja na mashahidi watakaoweza kupatikana. Uchunguzi utakapokamilika, na endapo itadhihirika kwamba Tuhuma zina uzito, Mtuhumiwa ataitwa mbele ya Kikao cha Kamati ya Usalama na Maadili ya Ngazi inayohusika, kama ni lazima, ili apate kuhojiwa ana kwa ana.

- 7.4.3 Kamati ya Usalama na Maadili ya Ngazi inayohusika itatoa Mapendekezo yake kuhusu suala hilo, kwenye kikao cha Maamuzi kinachohusika. Mtuhumiwa atapewa nakala ya Maamuzi kwa maandishi.

7.5 Makosa ya Vikao vya CCM

- 7.5.1 Kosa la kikao katika masuala ya Maadili litakuwa na sura mbili: sura ya kutenda, au ya kutotenda. Kikao kitakachoazimia kukataa misingi ya Imani ya CCM na Kuongoza uasi katika Chama, au kitakachoamua jambo kama kugomea michango halali ya wanacham, kitakuwa na kosa la uasi, na kitastahili adhabu itakayolingana na kosa lenyewe.
- 7.5.2 Kikao cho chote cha Chama hakiruhusiwi **kuweka** ua **kutangaza** "Msimamo" kwa nafasi yo yote inayogombewa ndani ya Chama. Kufanya hivyo ni kuviza Haki za Wanachama wengine kwa mujibu wa ibara ya 14(3) ya katiba.
- 7.5.3 Kikao chenye Wajibu wa Kikatiba wa kusimamia Tabia na Mwenendo wa Wanachama na Viongozi wanaokiuka makusudi Maadili ya Chama, lakini **kinachelea** kuwachukulia hatua kitakuwa kimefanya kosa la Kimaadili.
- (a) Kwa kawaida makosa kama hayo hutokana na uchochezi wa viongozi wachache. Kitengo kinapaswa kuchambua chimbuko la maamuzi kama hayo na kupendekeza namna ya kuling'oa hilo Shina la Uasi; maana likiachiliwa litaeneza uasi nchini kote na Chama hakitakuwako tena.

7.6 Utunzaji wa Siri za Vikao

- 7.6.1 Litakuwa ni kosa kubwa la Maadili kwa Kiongozi au Mjumbe wa Kikao cho chote cha Chama kutoa siri ya Kikao au Nyaraka za siri kwa watu wasiohusika.

8.0 ADHABU

- 8.1 Zitakuweco adhabu za makosa mbali mbali ya Maadili zitakazotolewa kulingana na athari za makosa hayo kwa Chama na Umma. Halmashauri Kuu ya Taifa iliyo Msimamizi Mkuu wa Nidhamu katika Chama, itakuwa na uwezo wa kutoa Hukumu zake tofauti kuzingatia mazingira yatakayokuwepo.
- 8.2 Shabaha kubwa za adhabu hizi ni **kuwasaidia** Wanachama na Viongozi **kujirekebisha**, ili wawe askari bora zaidi wa kutekeleza shabaha za Chama. Shabaha ya pili ni **kukilinda** na **kukitakasa** Chama dhidi ya

watu, wanachama na wasiokuwa wanachama, wanaodhoofisha Imani na Umoja wa Chama. Chama kisichoaminiwa kwa kauli na vitendo hakiwezi **kuleta**, wala **kutetea**, Mapinduzi. Viwango vya adhabu vitakuwa:-

8.2.1 Mwanachama anayefanya kosa lisilokuwa na athari kwa Chama, na ikiwa mwanachama huyo atayakiri makosa yake na kuonyesha nia ya kutaka kujirekebisha, basi:

- (a) Kamati Kuu au Kamati ya Siasa katika Ngazi inayohusika, inaweza kumpa mwanachama huyo adhabu ya **Onyo**.
- (b) Uamuzi wa kutoa adhabu ya Onyo unaweza kutolewa katika Kikao cho chote cha Kamati ya Ngazi yenye Madaraka kama hayo, lakini utafikishwa Makao Makuu kwa kumbukumbu.
- (c) Mwanachama aliyepewa adhabu ya **Onyo** atakuwa katika hali ya **kuchunuguzwa** kwa muda **usiopungua miezi 6**, ili kumsaidia katika jitihada zake za kujirekebisha.
- (d) Adhabu ya **Onyo** haitatangazwa hadharani.

8.2.2 Mwanachama anayefanya **kosa kubwa**, au anayerudia **kosa lile lile** ambalo kwalo amekwisha pata adhabu ya Onyo bila kuonyesha nia ya kujirekebisha, basi Kamati Kuu ya Taifa, au Kamati ya Siasa katika Ngazi inayohusika, inaweza kumpa mwanachama adhabu ya **Onyo Kali**.

- (a) Uamuzi wa kutoa adhabu ya **Onyo Kali** unaweza kutolewa katika Kikao cha Kamati Kuu ya Halmashauri Kuu ya Taifa, au Kamati ya Siasa ya ngazi yenye madaraka kama hayo si chini ya Ngazi ya Wilaya, lakini Taarifa itafikishwa Makao Makuu kwa kumbukumbu.
- (b) Mwanachama aliyepewa adhabu ya **Onyo Kali** atakuwa katika hali ya kuchunguzwa kwa muda **usiopungua miezi 12**, ili kumsaidia katika jitihada zake za kujirekebisha.
- (c) Adhabu ya **Onyo Kali** haitatangazwa hadharani.

8.2.3 Mwanachama anayefanya kosa **linalokipaka matope Chama**, au anayerudia **kosa lile lile** ambalo kwalo amekwishapata adhabu ya **Onyo Kali**, bila ya kuonyesha nia ya kujirekebisha, basi Kamati Kuu ya Halmashauri Kuu ya Taifa inaweza kumpa mwanachama huyo adhabu ya **Karipio**.

- (a) Lakini tofauti na **Onyo**, au **Onyo Kali**, Karipio haliwezi kutolewa siri siri: litatangazwa.
- (b) Uamuzi wa kutoa dhabu ya **Karipio** unaweza kutolewa katika Kikao cha Kamati ya Siasa ya Ngazi ya Mkoa au zaidi, na Makao Makuu ya Chama yataweka kumbukumbu.
- (c) Mwanachama aliyepwa adhabu ya **Karipio** atakuwa katika hali ya kuchunguzwa kwa muda **usiopungua miezi 18** ili kumsaidia katika jitihada zake za kujirekebisha.

8.2.4 Mwanachama atakayethibitika kuwa na tabia zilizo **kinyume na itikadi** ya Chama, au ambaye ameshindwa kujirekebisha hata baada ya **Karipio**, lakini ambaye atayakiri makosa yake kiasi cha kuipa Kamati ya Maadili matumaini ya mwanachama huyo kujirekebisha, basi Kamati ya **Usalama na Maadili ya Taifa** inaweza kupendekeza mbele ya **Kamati Kuu** mwanachama huyo avuliwe **haki ya kuchaguliwa** katika nafasi ya uongozi.

- (a) Adhabu ya kuvuliwa haki ya kuchaguliwa katika nafasi ya uongozi **itatangazwa hadharani**.
- (b) Mwanachama atakayepewa adhabu ya kuvuliwa **haki ya kuchaguliwa** atakuwa katika hali ya kuchunguzwa kwa muda **usiopungua miezi 24**, na katika kipindi hicho atatazamiwa kutimiza Masharti na Wajibu wake wa Mwanachama, na kudhihirisha nia yake ya kutaka kujirekebisha.

8.2.5 Kiongozi atakayekiuka Maadili ya Chama kwa kiasi cha **kuvuruga uhai wa Chama** au ambaye hakuweza kujikosoa hata baada ya adhabu ya **Karipio**, basi Kamati ya Usalama na Maadili ya Taifa inaweza kupendekeza mbele ya Kamati Kuu Mwanachama huyo **aachishwe uongozi**. Ikiridhika, Kamati Kuu itapeleka shauri hilo mbele ya Halmashauri Kuu ya Taifa.

- (a) Adhabu ya mwanachama **kuachishwa uongozi** itatangazwa hadharani
- (b) Mwanachama atakayepewa adhabu ya **kuachishwa uongozi** atakuwa katika kuchunguzwa kwa muda **usiopungua miezi 30**, na katika kipindi hicho hicho atatazamiwa kutimiza Masharti na Wajibu wote wa Mwanachama, na kudhiirisha nia yake ya kutaka kujirekebisha.

8.2.6 Mwanachama anayegundulika na **makosa ya Itikadi**, yanayoathiri uhai wa Chama, au ambaye ameshindwa huko nyuma kujirekebisha hata baada ya ahdabu ya **Karipio**, wala haonyeshi dalili ya kuweza kujirekebisha hata akipewa muda zaidi, basi Kamati ya Usalama na Maadili inaweza kupendekeza mbele ya Kamati Kuu mwanachama huyo aachishwe **uanachama**. Ikidhihirika, Kamati Kuu itapeleka shauri hilo mbele ya Halmashauri Kuu ya Taifa kwa uamuzi wa mwisho.

- (a) Adhabu ya kuachishwa Uanachama **itatangazwa** hadharani.
- (b) Mtu aliyekwisha achishwa uanachama hataweza kufikiriwa kwa kipindi kisichopungua **miezi 36**, isipokuwa kama Halmashauri Kuu ya Taifa, itaidhinisha kupunguzwa kwa muda huo.
- (c) Mtu wa namna hiyo, ama aliyemaliza muda wake wa **miezi 36**, au aliyepunguziwa muda wa adhabu na Halmashauri kuu ya Taifa, akitaka kuingia tena katika Chama **itabidi aombe upya** na maombi yake yataidhinishwa kwanza na Halmashauri Kuu ya Taifa.

8.2.7 Kiongozi anayegundulika kuwa **mnaifiki, msaliti** na mwenye **kukiuka Maadili** ya Chama kwa kiasi cha kuvuruga Uhai wa Chama, au ambaye hakuweza kujikosoa hata baada ya adhabu ya **Karipio**, basi Kamati ya Usalama na Maadili ya Taifa inaweza kupendekeza mbele ya **Kamati Kuu** mwanachama huyo **afukuzwe** kutoka katika uongozi wa Chama. Ikiridhika, Kamati Kuu atalipeleka shauri hilo mbele ya Halmashauri Kuu ya Taifa kwa uamuzi wa mwisho:-

- (a) Adhabu ya mwanachama **kufukuzwa** kutoka katika uongozi **itatangazwa hadharani**.
- (b) Mwanachama atakayepewa adhabu ya **kufukuzwa** kutoka katika uongozi atakuwa katika hali ya kuchunguzwa kwa muda usiopungua **miezi 42** na katika kipindi hicho atatazamiwa kutimiza Masharti na Wajibu wote wa Mwanachama, na kudhihirika nia yake ya kutaka kujirekebisha.

8.2.8 Mwanachama anayegundulika na **makosa makubwa ya itikadi** yanayoathiri uhai wa Chama au/na ambaye ameshindwa huko nyuma kujirekebisha hata baada ya adhabu ya **Karipio**, basi Kamati Kuu itapendekeza mwanachama huyo **afukuzwe uanachama** na itapeleka shauri hili mbele ya Halmashauri Kuu ya Taifa kwa uamuzi wa mwisho.

8.2.9 **Kosa kubwa kuliko yote** katika Chama Cha Mapinduzi ni **kukisaliti Chama** na kukiweka katika hali ama ya kushindwa katika Uchaguzi ama ya **kunuka** mbele ya Umma; anayeshirikiana na wapinzani kukichimba na kukivuruga Chama chetu. Huyo hawezi kukubalika kuwa miongoni mwetu. **Afukuzwe** katika Chama;-

(a) Ikithibitika kuwa mwanachama huyo anayatenda hayo kwa makusudi basi atakuwa **amefukuzwa daima**

(b) Ikithibitika kuwa mwanachama huyo anayatenda hayo ama kwa **ujinga** ama kwa **bahati mbaya** basi adhabu yake ya kuangaliwa **itakuwa miezi 48**.

(c) Adhabu ya kufukuzwa uanachama **itatangazwa hadharani**.

8.3 **Rufaa**

Mwanachama au kiongozi ye yote ambaye atakuwa hakuridhishwa na adhabu iliyotolewa kwake kwa makosa ya ukiukaji wa Maadili atakuwa na haki ya kukata rufaa kwa kikao cha juu zaidi cha CCM **kama kipo**.

8.4 **Muda wa adhabu**

8.4.1 Adhabu yo yote itakayotolewa na Kamati atapelekewa mwenye kuadhibiwa kwa **maandishi** muda wa adhabu utakapomalizika, mwenye kuadhibiwa atapelekewa tena Taarifa **ya maandishi** endapo itadhihirika kuwa hakulirudia kosa lile katika kipindi alichopewa na kuwa amejirekebisha.

8.4.2 Lakini adhabu hiyo inaweza **kupunguzwa** iwapo **Kamati Kuu** itaridhika kuwa amejirekebisha **kabla ya muda** wake wa adhabu.

8.5 **Kutengua adhabu**

Adhabu yo yote itakayokuwa imetolewa kuhusiana na tuhuma za ukiukaji wa Maadili haitaweza kutenguliwa na **Kikao cho chote** mpaka imepita **miezi sita** toka kutolewa kwake.

9.0 **UENDESHAJI WA VIKAO**

9.1 Vikao ni Vyombo muhimu sana vya kujengea itikadi moja katika Chama.

- 9.1.1 Vikao vinafanya Maamuzi ya pamoja **yanayowabana wote**.
- 9.1.2 Vikao ni Vyombo vinavyotoa nafasi ya kukosoa na **kukosoana** katika nadharia na itikadi ya Chama, vinavyosaidia **ufafanuzi wa sera** na siasa ya Chama juu ya masuala mbali mbali.
- 9.1.3 Vikao ndivyo vinavyoweza wanachama na pia viongozi kujua wenzao wanafikiri nini juu ya masuala mbali mbali; ndivyo vinavyoyajenga mawazo hayo kwa mjadala, hadi kufikia **uamuzi mmoja**. Bila Vikao hakuna Uongozi mmoja, na kwa kweli **hakuna Chama**.
- 9.1.4 Kwa hiyo Vikao ni Vyombo vya **kuimarisha Mshikamano** katika Itikadi na Nadharia ya Chama.
- 9.1.5 Kazi moja itakayopewa umuhimu ni kuimarisha Uongozi wa Vikao, ili viweze kutimiza jukumu hili la kujenga **Itikadi moja**.
- 9.2 Kazi nyingi muhimu katika kujenga Uongozi mmoja katika Chama ni kutekeleza kwa dhati Kanuni ya **Demokrasia na Nidhamu** ndani ya Chama.
- 9.2.1 Chama chetu lazima kiendeshwe kwa misingi ya **Demokrasia** katika **kila Ngazi**. Wajumbe wa Vikao lazima **wawe sawa** na huru katika kujadili masuala ya mikutano yao. Uhuru huu uheshimu **maoni ya wachache** lakini usiathiri Kanuni ya **"wengi wape"**.
- 9.2.2 Maana lazima mjadala ufikie mwisho; na Chama ni **chombo cha kutenda**, na kutenda kama **kitu kimoja**. Basi lazima kuwepo **nidhamu** ndani ya Chama. Kwanza nidhamu ni kukubali kuwajibika kwa **Maamuzi** ya Vikao vinavyowahusu; na pili ni kwa Vikao vya Chini na wanachama wake **kutii Maamuzi** ya Vikao vya Juu yao. Mwalimu amewahi kusesitiza "Nidhamu bila Demokrasia ni **Udikteta** na Demokrasia bila Nidhamu ni **Fujo**".
- 9.2.3 Kanuni ya Demokrasia ni Nidhamu; ndiyo inayokiwezesha Chama kuwa cha **kidemokrasia**, na papo hapo kuwa chombo cha kuongoza Mapinduzi kutokana na nidhamu yake inayokipa uongozi mmoja **katika vitendo**:
- 9.3 Ukiacha haki zake za Uraia, Mwanachama wa CCM anayo **"haki** ya kuhudhuria na **kutoa maoni yake** katika Mikutano ya CCM, pale ambapo anahusika. Lakini vile vile mwanachama anaagizwa na Katiba ya Chama kutimiza **Masharti** ya Uanachama wa kutambua kuwa nguvu za Chama chetu ni **Umoja**.

9.4 Wajibu wa Mwenyekiti

Mwenyekiti wa Kikao atakuwa na wajibu mkubwa wa kusimamia **Katiba** na **haki** za kila Mjumbe wakati akiongoza Kikao hicho. Katika kutekeleza hayo atapaswa kutenda mambo yafuatayo:

9.4.1 Kuzingatia **hoja** zinazotolewa, na aweze kuzieleza kwa wakati atakapofanya majumlisho ya hoja zote zilizozungumzwa.

9.4.2 Kutoa **nafasi sawa** kwa Wajumbe, kuzingatia hoja zilizowasilishwa katika Kikao, kulingana na utaratibu uliowekwa.

9.4.3 Kusimamia Nidhamu na Maadili kwa wajumbe wote wakati wote majadiliano yanapofanyika, ili kudumisha mazingira ya **amani** na **utulivu**.

9.5 Utaratibu wa kuendesha mazungumzo.

9.5.1 Mjumbe atapata nafasi ya kuzungumza **baada ya kuruhusiwa** na Mwenyekiti. Akishapata ruhusa hiyo **atasimama** na kuzungumza hadi atakapomaliza, kulinga na **muda uliowekwa**.

9.5.2 Wakati wote atakapokuwa anazungumza, Mjumbe atakuwa amesimama **mahali pake**, isipokuwa kama Mwenyekiti ameruhusu vinginevyo kama, kwa mfano, kuna chombo cha kuzungumzia, atakwenda kwenye eneo kilipo chombo hicho. Wakati wote ataelekeza mazungumzo yake **kwa Mwenyekiti** wa Kikao.

9.5.3 Endapo Mjumbe anadhani anayo **hoja** muhimu ambayo angependa izungumzwa na Kikao, lakini **haipo kwenye Agenda** za Kikao, ataomba iwekwe kwenye Orodha ya Mengineyo; lakini uamuzi wa Mwenyekiti katika hilo ni **wa mwisho**.

9.6 Yanayoruhusiwa kuzungumzwa

9.6.1 Mjumbe atapaswa kuzungumzia **hoja ile tu** itakayokuwa imewasilishwa kwenye Kikao, na **haturuhusiwa kurudia rudia** maelezo yake ama yaliyokwisha zungumzwa na Wajumbe wengine.

9.6.2 Maelezo yatakayokuwa yanatolewa na Mjumbe hayana budi kuwa ya uhakika na sahihi, ambayo anaweza kuyatolea **uthibitisho** endapo atatakiwa na kikao kufanya hivyo.

9.6.3 Mjumbe ataruhusiwa kutoa maelezo yake kwa muda utakaokuwa umepangwa; lakini Mwenyekiti ataweza kumruhusu kuendelea zaidi ya muda huo, iwapo ataona maelezo yake ni muhimu kwa kikao.

9.6.4 Mjumbe ambaye ameshatoa maelezo yake juu ya hoja inayojadiliwa anaweza, **kwa ruhusa ya Mwenyekiti**, kupewa ruhusa ya kujibu kabla uamuzi haujatolewa kwa hoja hiyo, bila kuongeza maelezo mengine ambayo hayakuchangiwa na Wajumbe.

9.7 Taarifa

9.7.1 Kwa Taarifa (*Point of information*)

Mjumbe anaweza **kuingilia kati** hotuba ya Mjumbe mwingine, **kwa ruhusa ya Mwenyekiti**, iwapo ana **habari muhimu** ambayo anadhani, **kama akiitaja**, Mzungumzaji ataelimika zaidi. Mwenyekiti atakuwa na **hiyari** ama **kuikubali** taarifa ama **kuikataa**, na hata kumketisha chini huyo mwenye taarifa au msemaji wa awali.

9.7.2 Nje ya Mstari (*Point of Order*)

Mjumbe anaweza kuingilia kati hotuba ya Mjumbe mwingine kumkumbusha Mwenyekiti kuwa Mjumbe anayezungumza **ametoka nje ya agenda** iliyoruhusiwa. Mjumbe atalazimika kueleza kwa nini anafikiri hivyo. Mwenyekiti atasikiliza hoja hiyo na, **akiikubali**, basi atamketisha mjumbe **aliyeingilia kati**. Namna nyingine atamruhusu Mjumbe aendelee na hotuba yake.

9.7.3 Utaratibu (*Point of Procedure*)

9.7.4 Mjumbe anaweza kuingilia kati hotuba ya Mjumbe mwingine iwapo anahisi kuwa Kikao kinaendeshwa **kinyume na utaratibu**. Hoja hiyo haihusu maudhui ya mazungumzo ya Mjumbe aliyekuwa ameruhusiwa. Mwenyekiti akiridhika na Hoja hiyo basi atamuomba radhi Mjumbe aliyekuwa anazungumza na kurekebisha hali hiyo kwa **kurudi kwenye utaratibu**.

9.8 Kukatizwa kwa mzungumzo ya Mjumbe

9.8.1 Mjumbe aliyepewa nafasi ya kuzungumza ataweza **kukatizwa mazungumzo** yake iwapo kutatokea yafuatayo:-

- (a) Mwenyekiti ataamua kuzungumza kwanza ili kuelekeza majadiliano yaende vizuri.
- (b) Mjumbe mwingine ataruhusiwa kutoa **Taarifa ya Ufahamisho** ya nje ya Mstari au Utaratibu.
- (c) Mjumbe ataonyesha **kurudia rudia** maelezo yake, ama kutoa maelezo **yasiyohusiana** na Hoja inayojadiliwa.
- (d) Mjumbe, katika maelezo yake atakuwa anakiuka mambo yanayokatazwa na Kanuni hizi.
- (e) Mjumbe ataridhika kwamba Hoja inayojadiliwa imejadiliwa vya kutosha, ataweza kumuomba Mwenyekiti wa Kikao kukatiza majadiliano.

9.9 **Mambo yanayokatazwa kufanya**

- 9.9.1 Kutumia maneno au maelezo yanayoashiria **kutukana** dini, jinsia, rangi au kabila.
- 9.9.2 Kutumia **"maneno machafu"**
- 9.9.3 Kutumia **maneno ya uchochezi** kwa Wajumbe ili waasisi Chama ama Serikali.
- 9.9.4 Kutumia maneno ya matusi, **vitisho, maudhi, kejeli**, kwa Mjumbe mwingine ye yote au kwa viongozi wa Chama na Serikali.
- 9.9.5 Kutumia maneno ya **kashfa** kwa mjumbe ye yote au kwa viongozi wa Chama na Serikali.
- 9.9.6 Kutumia maneno au maelezo ya **kudhalilisha utu** wa Mjumbe ye yote au kwa kiongozi wa Chama kwa kisingizio cha kutumia nafasi yake ya kukosoa.
- 9.9.7 Kutumia maneno ya **kudhihaki** Viongozi wa Chama au Serikali kwa lengo la **kuushawishi** Mkutano ukubaliane na Hoja zake.
- 9.9.8 Kutoa maelezo **yanayofichua siri za Chama** au Serikali ambazo hazitakiwi kujulikana **katika Kikao hicho**.

- 9.9.9 Kutumia vifaa vya kunasia mazungumzo ya Kikao, kwa ajili ya matumizi binafsi au kwa matumizi ya **Vyombo vya Habari**, isipokuwa kama imeruhusiwa kwa **maslahi ya Chama tu**.
- 9.9.10 **Kurushiana maneno** Mjumbe na Mjumbe mwingine, kusoma gazeti au Makala isiyohusiana na Hoja inayojadiliwa, wakati Mjumbe mwingine anatoa maelezo yake.
- 9.9.11 Kuzungumza jambo lo lote ambalo limeundiwa **Kamati** au **Tume** ila anaweza kuomba **Taarifa iwasilishwe mapema** iwapo ataona kuwa muda uliotolewa kwa kazi hiyo umepita.
- 9.9.12 Ni muhimu Wajumbe wote kuonyesha mwenendo mzuri ambao utatoa **ushirikiano** utakaoweza **kumsaidia Mwenyekiti** kuendesha kwa utulivu na amani majadiliano ya Kikao na kufikia uamuzi katika **muda uliowekwa** wa Kikao hicho. Ni muhimu kwa kila Mjumbe kuzingatia **haki zake** kwa mujibu wa Kanuni hizi.
- 10.0 **KUBADILI KANUNI**
- 10.1 Halmashauri Kuu ya Taifa itakuwa na haki ya kubadili vifungu vyo vyote vya Kanuni hizi, ama kutokana na ushauri wa Kamati Kuu ama kutokana na ushauri mwingine, kulingana na uzoefu utakaopatikana katika utendaji kazi wa Kamati ya Usalama na Maadili Taifa.